

§ 395

Dnr KS 2018/02434-10.4.3

Ärende - Motion från (V) om att samordna arbetet med jämställdhet och våldsprevention

Beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen bifalls.

Särskilt yttrande

Elisabeth Unell (M), Anna Hård af Segerstad (M9), Marcus Jacobson (M), Amanda Agestav (KD), Eleonore Lundkvist (M), Caroline Högström (M), Stefan Lindh (M) och Samuel Stengård (KD) anmäler särskilt yttrande enligt följande:

”Vänsterpartiets motion tar upp ett viktigt område som rör hedersrelaterat våld. Idag finns denna tjänst under individ- och familjenämnden, men vi ser att frågorna behöver behandlas under ett större perspektiv. Det vore bra om denna tjänst som idag arbetar gentemot individ- och familjenämnden blir en central tjänst som arbetar för att motverka hederrelaterat förtryck och våld i enlighet med vänsterns motion.”

Ärendebeskrivning

Anna Maria Romlid, Lars Nordin, Olle Kvarnryd, Hawar Asaiesh och Victoria Bagi har i en motion med rubriken Motion från (V) om att samordna arbetet med jämställdhet och våldsprevention föreslagit att tillsätta en tjänst med uppdraget att driva och samordna stadens förebyggande arbete med ett övergripande ansvar för jämställdhet och våldsprevention i Västerås stad.

Kommunfullmäktige har den 8 november 2018 § 318 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till Individ- och familjenämnden och nämnden för idrott, fritid och förebyggande.

Individ- och familjenämnden har inkommit med remissvar.

Individ och familjenämnden har inkommit med i huvudsak följande synpunkter. Inom individ- och familjeförvaltningen finns sedan 2015 en tjänst som samordnare mot våld i nära relationer/hedersvåld, i den tjänsten ingår också arbete med jämställdhet (VIR-samordnaren). Samordnaren samarbetar med övriga förvaltningar och också med t.ex. Länsstyrelsen, SISU Idrottsutbildarna och Brottsofferjouren.

Nämnden för idrott, fritid och förebyggande har inkommit med i huvudsak följande synpunkter. Mellan 2015-2017 har Västerås stad, i samarbete med riksorganisationen MÄN, varit en av två pilotkommuner i landet som utvecklat en modell för samordnat och systematiskt våldspreventivt arbete med barn och unga inom skola och lokalsamhälle. Modellen heter En

kommun fri från våld och utgår ifrån en ”hela kommunen-ansats” som synliggör vad som är våld, utmanar destruktiva könsnormer och stärker förmågan till aktiva åskådaringripanden. Modellen bygger på tre metoder: Mentorerna i våldsprevention (MVP), Agera Tillsammans (AT) och Åskådarutbildning (ÅU). Efter projektidens slut har arbetet fortsatt då efterfrågan på metoder inom våldsprevention är väldigt stort inom skola och fritidsgård och klubb.

Sedan 2017 har en samordningsfunktion inrättats som organisatoriskt hör till Fritid och Förebyggande (inom KIFF) och som ansvarar för att samordna och driva processer, aktörer, utveckla samverkan, leda möten samt stödja implementering av modellens tre metoder (MVP, AT och ÅU). Samordningen bedöms nödvändig för att kunna fortsätta med arbetet En kommun fri från våld.

På stadsledningskontoret finns sedan 1 januari 2019 en strateg med övergripande samordningsansvar för jämställdhet i Västerås stad

Stadsledningskontoret har till kommunstyrelsen lämnat följande förslag till beslut:

Förslag till kommunfullmäktige:

Motionen föranleder ingen ytterligare åtgärd.

Yrkanden

Ann-Louise Molin Östling (S), Anna Maria Romlid (V) och Marcus Jacobson (M) yrkar bifall till motionen.

Proposition

Ordföranden finner att det endast finns ett förslag till beslut, vilket är bifall till motionen, och att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med detta

Kopia till

Individ- och familjenämnden

Kommunstyrelsen
Anna Björkman
Epost: anna.bjorkman@vasteras.se

Kopia till
Individ- och familjenämnden

Kommunstyrelsen

Svar på Motion från (V) om att samordna arbetet med jämställdhet och våldsprevention

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige:

1. Motionen föranleder ingen ytterligare åtgärd.

Ärendebeskrivning

Anna Maria Romlid, Lars Nordin, Olle Kvarnryd, Hawar Asaiesh och Victoria Bagi har i en motion med rubriken Motion från (V) om att samordna arbetet med jämställdhet och våldsprevention föreslagit att tillsätta en tjänst med uppdraget att driva och samordna stadens förebyggande arbete med ett övergripande ansvar för jämställdhet och våldsprevention i Västerås stad.

Kommunfullmäktige har den 8 november 2018 § 318 remitterat motionen till kommunstyrelsen för beredning.

Motionen har remitterats till Individ- och familjenämnden och nämnden för idrott, fritid och förebyggande.

Individ- och familjenämnden har inkommit med remissvar.

Individ och familjenämnden har inkommit med i huvudsak följande synpunkter. Inom individ- och familjeförvaltningen finns sedan 2015 en tjänst som samordnare mot våld i nära relationer/hedersvåld, i den tjänsten ingår också arbete med jämställdhet (VIR-samordnaren). Samordnaren samarbetar med övriga förvaltningar och också med t.ex. Länsstyrelsen, SISU Idrottsutbildarna och Brottsofferjouren.

Nämnden för idrott, fritid och förebyggande har inkommit med i huvudsak följande synpunkter. Mellan 2015-2017 har Västerås stad, i samarbete med riksorganisationen MÄN, varit en av två pilotkommuner i landet som utvecklat en modell för samordnat och systematiskt våldspreventivt arbete med barn och unga inom skola och lokalsamhälle. Modellen heter *En kommun fri från våld* och utgår ifrån en "hela kommunen-ansats" som synliggör vad som är våld, utmanar destruktiva könsnormer och stärker förmågan till aktiva åskådaringripanden. Modellen bygger på tre metoder: Mentor i våldsprevention (MVP), Agera Tillsammans (AT) och Åskådarutbildning (ÅU). Efter projekttidens slut har arbetet fortsatt då efterfrågan på metoder inom våldsprevention är väldigt stort inom skola och fritidsgård och klubb.

Sedan 2017 har en samordningsfunktion inrättats som organisatoriskt hör till Fritid och Förebyggande (inom KIFF) och som ansvarar för att samordna och driva processer, aktörer, utveckla samverkan, leda möten samt stödja implementering av modellens tre metoder (MVP, AT och ÅU). Samordningen bedöms nödvändig för att kunna fortsätta med arbetet *En kommun fri från våld*.

På stadsledningskontoret finns sedan 1 januari 2019 en strateg med övergripande samordningsansvar för jämställdhet i Västerås stad

Samordningsarbetet på stadsövergripande nivå sker delvis i den processledningsgrupp för social hållbarhet där individ- och familjeförvaltningen, vård och omsorgsförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, Skultuna kommundelsförvaltning, teknik- och fastighetsförvaltningen, kultur-, idrott- och fritidsförvaltningen samt samhällsbyggnadsförvaltningen finns representerade.

Bifogad finns en lägesbild av stadens sammanlagda arbete inom våldsprevention där VIR-samordnaren, samordnare för *En kommun fri från våld* samt HRV ansvarig på barn- och utbildningsförvaltningen har inkommit med sina lägesbilder/rapporter som sedan sammanställts av strateg på stadsledningskontoret.

Beslutsmotivering

Kommunstyrelsen föreslår att motionen inte föranleder ytterligare åtgärd mot bakgrund av att det finns tre funktioner som fyller förslagets andemening: en samordnare mot våld i nära relationer, en samordnare för *En kommun fri från våld* samt en samordnare med fokus social hållbarhet som har specifikt ansvar för jämställdhetsfrågorna i staden. Dessa funktioner har även kontakt med varandra.

Juridisk bedömning

Kommunstyrelsen är behörig att fatta beslutet i enlighet med kommunstyrelsens reglemente och kommunallagen.

Ekonomisk bedömning

Då motionen avslås och den föreslagna funktionen redan finns, men fördelat på två tjänster som redan är finansierade (den ene inom ramen för individ- och familjenämnden och den andre för stadsledningskontoret) medför inte förslaget någon ekonomisk effekt.

Hållbar utveckling

De globala hållbarhetsmålen inkluderar flera jämställdhetsmått och mål 5, 10 och 16 är specifikt riktade till att utjämna könsskillnader, motverka våld och skapa jämlika förutsättningar. Jämställdhet och våldsprevention är nödvändiga komponenter i arbetet att nå alla hållbarhetsperspektiv.

Organisering och lägesbild av arbetet mot våld av olika former i Västerås stad

2019-08-15

Organisation

I Västerås stad finns ett flertal aktörer med uppdrag som gäller våld i nära relationer:

1. Individ- och familjförvaltningen har ett Centrum för våld i nära relationer (CMV) och Teamet mot våld i nära relationer (VIR) som ger stöd och råd till våldsutsatta och våldsutövare och barn som upplever eller utsätts för våld. VIR-teamet är en del av socialtjänsten medan CMV är en öppen verksamhet som inte kräver biståndsbeslut och som ger råd och stöd till våldsutsatta. VIR teamet är en del av IFF:s myndighetsarbete mot våld i nära relationer/heder. De utreder och beviljar bistånd till våldsutsatta våldsutövare och barn som lever i våldsmiljö. Barn som blir utsatt för våld direkt mot sin person utreds fortfarande av Barn och ungdom. VIR beviljar även bistånd till CMV ifall behovet mer omfattande än råd och stöd.
2. Individ och familjförvaltningen har en samordnare för våld i nära relationer vars ansvar även är förvaltningsövergripande och med externa parter såsom polisen, Länsstyrelsen såväl som civilsamhället.
3. Barn- och utbildningsförvaltningen arbetar med utbildande insatser för att upptäcka och agera när elever ligger i riskzonen för att utsättas för hedersrelaterat våld.
4. Kultur-, Idrott- och Fritidsförvaltningen (KIFF) hade fram till 2017 ett uppdrag att utveckla och testa en modell för systematiskt och samordnat våldspreventivt arbete med fokus på barn och unga "En kommun fri från våld". Projektet drivs i samarbete med riksorganisationen MÄN och metoden som används i gymnasieskolan är Mentors in Violence Prevention (MVP), Agera Tillsammans (ÄT) och Åskådarutbildning (ÅU). Då projektet var lyckat och efterfrågan av insatserna fortsatt är stora så har förvaltningen fortsatt arbetet. En kommun fri från våld omfattar flera kommunala aktörer och därför drivs arbetet av en samordnare som finns inom Fritid och förebyggande hos KIFF.

Dessa insatser bidrar till det övergripande jämställdhetsarbetet i Västerås stad och ger oss följande nulägesbild kring vad som görs.

Samordning och handlingsplan våld i nära relationer 2017 - 2019

Samordnaren för våld i nära relationer (VIR-samordnaren) arbetar med en handlingsplan för kvinnofrid och våld i nära relationer, daterad 2017-05-02¹ som plattform. Handlingsplanen är beslutad i individ- och familjenämnden, äldre- och ungdomsnämnden och nämnden för personer med funktionsnedsättning men har ett kommunövergripande perspektiv och har följande mål och syfte:

Vision

Visionen för Västerås stads arbete är att ingen kvinna, man eller barn ska utsättas för våld i nära relation.

¹ Handlingsplanen i sin helhet bifogas denna rapport.

Syfte

Syftet med handlingsplanen är att åstadkomma ett kraftfullt, samlat och effektivt arbete mot våld i nära relationer. I det ingår att särskilt uppmärksamma kvinnor som utsätts för våld och barn som upplevt våld. Våldet ska förebyggas och upprepning ska förhindras.

Målgrupper

- Kvinnor/män och barn som utsatts för våld i nära relationer
- Barn som upplevt våld av närstående vuxna
- Män/kvinnor/barn som utövat våld mot närstående

Inriktningsmål

- Västerås stad ska ha ett systematiskt förebyggande arbete mot våld i nära relationer
- Ingen man, kvinna eller barn ska utsättas för våld i nära relationer
- Alla kvinnor, män och barn ska veta vart de ska vända sig för att få stöd ifall de utsätts för våld eller utsätter andra för våld i nära relationer
- Den som utsätts för eller utövar våld i nära relationer ska mötas av personal med rätt kompetens

Med våld i nära relationer avses inte enbart fysiskt våld utan även sexuellt våld och psykiskt våld som kan handla om kränkningar, hot och kontroll. Likaså förekommer ekonomiskt våld som kan rikta sig dels mot att kontrollera den andres ekonomi, dels att förstöra materiella tillgångar. Även försummelse är en form av våld som kan riktas mot personer med funktionsnedsättning och/eller äldre personer, som är i behov av omsorg.

Till våld i nära relationer räknas också hedersrelaterat våld eller förtryck. Med nära relationer menas att våldet utövas av en eller flera personer som den våldsutsatte är beroende av, t.ex. partner, expartner, egna barn, syskon, föräldrar eller inom hedersvåld även av släktingar.

Ett viktigt inslag i förebyggande arbetet mot våld är våldspyramiden som inte bara listar olika former av våld/kränkningar men visar på sambandet mellan nivåerna och på att ifall personer som utövar våld inte blir oemotsagda, stoppade eller får syn på det egna beteendet så finns risk för att de fortsätter utöva grövre och grövre våld.

Våldspyramiden

- våldets normalisering
och rättfärdigande

En kartläggning som gjorts av VIR-samordnaren ger en bild av vad olika förvaltningar i Västerås stad gör för att motverka våld i nära relationer, hedersvåld och pornografi. Den är sammanställd i tabellform nedan.

	Förskolan	Grundskolan	Gymnasiet	KIFF	IFF	VoF
Förebygg Våld i nära relation o kränkningar	Ja, kroppslig integritet	Ja, plan mot kränkningar. MVP o Agera tillsammans Here4you	Fyra fokus områden Hälsa o normer handlar om våld MVP	En Kommun fri Från Våld (EKFFV), Barnpilot Alkohol, Narkotika, Droger och Tobak (ANDT) Miljön på gården Machofabriken Tar upp våld nolltolerans workshop Familjecentrum: Stärka jämställdhet genom föräldrautbildning pratar enskilt Samtal om våld	Enl. handlingsplan öka jämställdhet genom olika samarbeten och kampanjer. Enheten för samhällsinformation och vägledning har föräldrautbildning Visa har gått MVP	Nej
Heder	Nej	Ja Bygger upp strategi mot hedersrelaterat våld (HRV)	Ja, Enade mot våld Here4U Föreläsningar	Kommer i Mentors in Violence Prevention (MVP) På gårdarna lite. Familjecentrum: Nej	Nej, möjligen lite på föräldrautbildningar	Nej
Sexualiserat våld	Ja, kroppslig integritet	Ja startat grupp för arbete med att förbättra samlevnadsundervis.	Sex och samlevnad ingår som en del i fyra fokusområden, men vad innebär det?	Finns med i MVP Gårdar har noll tolerans varningar Sex och samlevnad och porr-workshop på vissa gårdar	Nej	Nej, men viss sex och samlevnads prat på boenden för funktionsnedsatta.
Porr	Nej	Se ovan	Se ovan	Se ovan	Nej	Se ovan
Upptäcka våld	Barnpilot Anmälning SOL 14:1§	Barnpilot, Inkluderingssteamet (INTeam)	Utbildningar Anmälning SOL 14:1§	Håller i barnpilot Anmälning SOL 1:1§		Utbildningar SOL 14:1§ för minderåriga

		Handlingsplan Anmälning SOL 14:1§				Samverkar med IFF
Skydd o stöd	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja utreder ger skydd och öppenvård CMV	Nej
Metoder	Stopp min kropp Nätsmart, Barnen i kramdalen, Vilda säger nej, Kompisböckerna o Childhood	Agera tillsammans MVP "Abrahamsbarn" HRV hederscupen RePulse Youth Aware of Mental health (YAM) Samverkan med tjej jouren, familjecentrum. Here4U o förebyggarcentrum	MVP Here4U Enade mot våld Feläsningar med Devin Rexvid (HRV) "Vi är Sverige"	Utbildar i MVP, Agera tillsammans Åskådarutbildning Barnpilot	Alternativ till våld (ATV) behandling för våldsutövare FREDA SARA o Patriark bedömningsinstrument	Nej
Utmaningar	Har ej själva tagit upp någon	Öka samverkan både internt och externt. Fullfölja strategi HRV. Utveckla arbete sex-samlevnad och porr	Säkerställa att arbetet pågår på samtliga skolor. Bli bättre på att samarbeta med andra organisationer.	Komplettera MVP o Åskådarutbildningen med HRV o pornografi. Bättre sex och samlevnadsundervisning i skolan. Säkerställ att alla barn oavsett skola får undervisning i våld, mobbing, sex o porr Gäller gårdarna? Mer kommun- övergripande arbete	Säkerställa att all personal har kunskap i våld och heder. Ge stöd med hög kompetens. Göra systematiska utvärderingar av insatser.	Se till att personal har nödvändig kunskap för att upptäcka våld Funktions Förebyggande ex. VIP – en pedagogisk gruppledd utbildning vars syfte är att förebygga våld i nära relationer för personer med intellektuella/psykiska funktionshinder.

Arbete inom grundskolan för att motverka hedersrelaterat våld

Arbetet för att motverka hedersrelaterat våld utgår från att utbilda personal, elever och politiker kopplade till grundskolan. En skolkurator anställd av barn- och utbildningsförvaltningen är också ansvarig för hedersrelaterat våld (HRV-ansvarig) på 30 % av sin tjänst. HRV-ansvarig för statistik per läsår över de insatser som bedrivs inom arbetet att motverka hedersrelaterat våld, statistiken är sammanställd i tabell 10.

Tabell 10. Uppföljning av insatser mot hedersrelaterat våld, barn- och utbildningsförvaltningen

Insats	Antal läsår 2017/2018	Antal läsår 2018/2019	Målgrupp	Övrigt
Föreläsningar	12	5	Yrkesverksamma	
Föreläsningar	2	4	Elever	
Konsultation kopplat till specifika fall	17	20 (lärare, socialtjänst, frivilliga organisationer)	Yrkesverksamma	20 barn 2017/2018 30 barn 2018/2019
Kampanj mot barnåktenskap	4	1		
Samverkan Länsstyrelsen	5	3		
Samverkan samordnare mot våld i nära relationer	3	3	Yrkesverksamma och ungdomar	
Seminarium riksdagen	1	1	Politiker och yrkesverksamma	
Rättegång	1	-		
främjande och förebyggande	2	1	Ungdomar	Kompassen och Enade Mot Våld
Webbutbildning	2		Yrkesverksamma	Stockholms Stad och Kvinnors nätverk
Egna ärenden	3	3	Ungdomar	
Opinionsbildning	10	10	Yrkesverksamma och civilsamhället	Tv, radio, tidningar
Futsalcup (Hederscupen)		1	Elever i åk. 4	

VIR- samordnaren för också statistik gällande anmälningar till socialtjänsten vid misstänkta barnåktenskap, vilket är en del av arbetet mot hedersrelaterat våld. Under 2017 och 2018 har kommunen drivit informationskampanjer just gällande detta. Samordnaren har även poängterat att det i oktober 2014 kom nya föreskrifter som innebar minskade förutsättningar för att få hjälp utan biståndsbeslut vilket slog igenom 2016, kanske som ett led att vissa blev rädda för att ta kontakt med socialtjänsten.

Anmälningar till socialtjänsten om misstänkta barnåktenskap:

2015: 70 personer varav 48 under 20 år.

2016: 28 personer varav 18 under 20 år.

2017: 40 personer varav 25 under 20 år

2018: 59 personer varav 26 under 20 år

En kommun fri från våld och Mentors in Violence Prevention (MVP)

På Förebyggarcentrum finns samordnare för *En kommun fri från våld* samt ett barnombud som genomför utbildningar och samordnar insatser bland stadens nätverk av utbildade personer.

Barnombudet samordnar också *Barnpilotuppdraget* som handlar om att våga se och agera när barn far illa eller riskerar att göra det. Samordning och genomförande av utbildningsinsatser för barnpiloter. Metoden bygger på fyra begrepp:

- Ökat barnfokus
- Ökat civillurage
- Ökad kunskap
- Ökad samverkan

Utbildningar i MVP (Mentors in Violence Prevention), Agera tillsammans och Åskådarutbildning: Med skolan som nav, erbjuds till t ex fritidsgård och klubb, bibliotek, bostadsbolag, fältassistenter, polis, kultur- och idrottsföreningar, m.fl. Målet är att barn och unga ska möta samma kunskap och budskap på alla arenor. Utbildningarna i MVP, Agera tillsammans och Åskådarutbildning, kommer under 2019 att kompletteras med lektioner om heder och pornografi, vilket är en förbättring.

Indirekt kan även enhetens samordnare för stadens arbete gällande alkohol- och narkotikaprevention sägas arbeta våldsförebyggande.

Slutsatser och lärdomar av arbetet mot våld i nära relationer

De funktioner i staden som arbetar med insatser mot våld i nära relationer, våldsförebyggande samt med hedersrelaterat våld har dragit ett antal slutsatser och lärdomar om arbetet, nämligen:

- Det våldsförebyggande arbetet skulle behöva samordnas, bedrivs mer strategiskt och i stadens samtliga förvaltningar.
- Fler lärare behöver ett kunskapslyft för att kunna hålla i sex- och samlevnadskunskap på ett tillräckligt bra sätt.
- Heder och porr behöver lyftas i fler sammanhang.
- Då det inte finns ett specifikt centralt formulerat uppdrag för hela koncernen Västerås stad handlar arbetet med hedersrelaterat våld i dag om att bygga en kunskapsbas hos personalen i grundskolan på minimum nivå. Det görs olika satsningar från länsstyrelsen och socialtjänsten (kvinnofridsamordnaren) och där finns barn- och utbildningsförvaltningens ansvariga för hedersrelaterat våld med och tar del av och sprider vidare kunskap till skolor och kollegor.
- Hedersvåldsproblematiken är inte prioriterad i stadens alla verksamheter vilket medför att endast de som visar intresse får ta del av det som erbjuds. Även inom barn och utbildningsförvaltningen finns skolor som aldrig visat intresse för ökad kunskap i ämnet trots att de vid flera tillfällen erbjudits möjlighet.
- Det behövs en central samordning av arbetet med hedersrelaterat våld med konkreta mål och insatser som kan följas upp över tid och utvärderas.
- Spetskompetensen gällande hedersvåld finns endast hos en medarbetare som arbetar operativt inom barn och utbildningsförvaltningen idag vilket innebär en sårbarhet. De flesta av stadens förvaltningar skulle behöva mer kunskap om hedersrelaterat våld, hur det yttrar sig och vilka konkreta åtgärder som kan vidtas av kommunen.

- I samverkan med Rudbeckianska gymnasiet har en grupp för ungdomar som vill arbeta mot HRV startat, denna insats har visat sig vara mycket lyckad och det finns en stor efterfrågan på grundskolan också.

Sammantaget visar den uppföljning som gjorts av samordnaren för våld i nära relationer liksom de lärdomar och slutsatser som dragits gällande det våldspreventiva arbetet och arbetet mot hedersrelaterat våld att arbetet inte sker systematiskt vilket innebär att det våldsförebyggande arbetet, inklusive hedersrelaterat våld inte bedrivs på alla enheter. De inriktningsmål som finns i handlingsplanen för kvinnofrid och våld i nära relationer är därför inte uppfyllda i samtliga stadens verksamheter (men är det i andra):

Inriktningsmål

- Västerås stad ska ha ett systematiskt förebyggande arbete mot våld i nära relationer
- Ingen man, kvinna eller barn ska utsättas för våld i nära relationer
- Alla kvinnor, män och barn ska veta vart de ska vända sig för att få stöd ifall de utsätts för våld eller utsätter andra för våld i nära relationer
- Den som utsätts för eller utövar våld i nära relationer ska mötas av personal med rätt kompetens

För att uppnå systematik krävs att arbetet med jämställdhet (mål, resultat och analys) lyfts upp och efterfrågas på stadsövergripande nivå. Det kan göras på olika sätt, till exempel finns koppling till de 17 globala målen och de nationella jämställdhetspolitiska målen som ju även ska omsättas på lokal nivå.

Individ- och familjenämnden

§ 52

Dnr IFN 2018/00810-1.7.1

Remiss - Motion från (V) om att samordna arbetet med jämställdhet och våldsprevention

Beslut

Individ- och familjenämnden godkänner yttrandet som sitt eget och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen gällande en motion från (V) om att samordna arbetet med jämställdhet och våldsprevention.

Inom individ- och familjeförvaltningen finns sedan 2015 en tjänst som samordnare mot våld i nära relationer/hedersvåld, i den tjänsten ingår också arbete med jämställdhet. Första året finansierades tjänsten av projektmedel från Socialstyrelsen men från 2016 är den en del av det ordinarie arbetet.

Samordnaren samarbetar med övriga förvaltningar och också med t ex Länsstyrelsen, SISU och Brottsofferjouren.

Var i staden tjänsten ska vara organiserad är en fråga som kan diskuteras, möjligen skulle det vara lättare att arbeta stadsövergripande om tjänsten organisatoriskt fanns på stadsledningen.

Yrkanden

Ordföranden yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Kopia till

Kommunstyrelsen

VÄSTERÅS STAD

1

2019-01-31

Gunilla Westberg
Individ- och familjeförvaltningen

Remissvar - Motion från (V) om att samordna arbetet med jämställdhet och våldsprevention

Individ- och familjenämnden har fått en remiss från kommunstyrelsen gällande en motion från (V) om att samordna arbetet med jämställdhet och våldsprevention. Svaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 28 februari.

Yttrande

I motionen föreslår (V) att en tjänst ska tillsättas med uppdraget att driva och samordna stadens förebyggande arbete med ett övergripande ansvar för jämställdhet och våldsprevention i Västerås stad.

Inom individ- och familjeförvaltningen finns sedan 2015 en tjänst som samordnare mot våld i nära relationer/hedersvåld, i den tjänsten ingår också arbete med jämställdhet. Första året finansierades tjänsten av projektmedel från Socialstyrelsen men från 2016 är den en del av det ordinarie arbetet. Samordnaren samarbetar med övriga förvaltningar och också med t ex Länsstyrelsen, SISU och Brottsofferjouren.

Var i staden tjänsten ska vara organiserad är en fråga som kan diskuteras, möjligen skulle det vara lättare att arbeta stadsövergripande om tjänsten organisatoriskt fanns på stadsledningen.

§ 114

Dnr NIF 2019/00168-1.7.1

Remiss - Motion från (V) om att samordna arbetet med jämställdhet och våldsprevention

Beslut

Yttrandet angående motion från (V) om att samordna arbetet med jämställdhet och våldsprevention godkänns och översänds till Kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Västerås Stad har sedan 2015 arbetat med en modell för ett samordnat och systematiskt våldspreventivt arbete med barn och unga inom skola och lokalsamhälle. Modellen heter En kommun fri från våld och bygger på bästa tillgängliga kunskap om effektiva våldsförebyggande metoder med genusperspektiv. Inriktningen att samla aktörer och viktiga vuxna som möter barn och unga inom skolan och i lokalsamhället, stämmer väl överens med visionen Västerås 2026 om att stadens vuxna medborgare tar ett gemensamt ansvar för barn och ungas uppväxtvillkor. Modellen är kunskapshöjande och beteende-förändrande och bygger på evidensbaserade förändringsstrategier förpackade i tre metoder. Effekten av det våldspreventiva arbetet inom En kommun fri från våld har bäring på alla typer av våld.

En förvaltningsgemensam organisation och en samordnarfunktion finns men finansieringen är kortsiktig och bygger på att nuvarande verksamhetschefer inom skolan och Fritid och förebyggande har valt att prioritera detta viktiga arbete och dessutom samfinansiera detta med befintliga medel. Däremot saknas en långsiktig finansiering för arbetet vilket är nödvändigt för att fortsätta arbetet med En kommun fri från våld.

Yrkanden

Vicki Skure Eriksson (C) yrkar bifall till förvaltningen förslag till beslut.

Kopia till

Kommunstyrelsen

Kultur-, idrott- och fritidsförvaltningen
Åsa Sundgren Häggberg
Epost: asa.sundgren.haggberg@vasteras.se

Kommunstyrelsen

Yttrande

Mellan 2015-2017 har Västerås Stad, i samarbete med riksorganisationen MÄN, varit en av två pilotkommuner i landet för utveckling av en modell för ett samordnat och systematiskt våldspreventivt arbete med barn och unga inom skola och lokalsamhälle. Modellen heter En kommun fri från våld och bygger på erfarenheterna av MÄNs tidigare projekt och på internationella erfarenheter från bl.a. USA.

En kommun fri från våld utgår från de studier och kunskapsöversikter inom området unga, maskulinitet och våld som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) tagit fram på regeringens uppdrag. Inom ramen för regeringsuppdragen på området har en omfattande inventering av effektiva våldsförebyggande metoder med genus-perspektiv genomförts. En kommun fri från våld bygger på bästa tillgängliga kunskap om effektiva våldsförebyggande metoder med genusperspektiv. Inriktningen att samla aktörer och viktiga vuxna som möter barn och unga inom skolan och i lokalsamhället, stämmer väl överens med visionen Västerås 2026 om att stadens vuxna medborgare tar ett gemensamt ansvar för barn och ungas uppväxtvillkor.

En kommun fri från våld utgår från en ”hela kommunen-ansats” och de tre förändringssidéerna: våld, genus och åskådarperspektiv som synliggör vad som är våld, utmanar destruktiva könsnormer och stärker förmågan till aktiva åskådaringripanden. Modellen är kunskapshöjande och beteendeförändrande och bygger på evidensbaserade förändringsstrategier förpackade i tre metoder: Mentorerna i våldsprevention (MVP), Agera Tillsammans (AT) och Åskådarutbildning (ÅU).

Effekten av det våldspreventiva arbetet inom En kommun fri från våld har bäring på alla typer av våld - våld i nära relationer, rasistiskt, sexistiskt och homofobiskt våld, radikaliserings- och våldsbejakande extremism, alkoholrelaterat våld, hedersrelaterat våld, sexualiserat våld, psykiskt våld, materiellt våld, våldss lekar, fysiskt våld, kränkande särbehandling (”mobbing”) och psykisk ohälsa.

Kopplingar till nationella och lokala mål inom fälten för brottsförebyggande, social hållbarhet och jämställdhet

Ett ökat fokus på tidigt och universellt förebyggande arbete är i linje med det perspektivskifte som pågår på nationell nivå, exempelvis i nya nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och regeringens brottsförebyggande program 2016/17. Regeringens nationella strategi betonar särskilt behovet av ett utökat, verkningsfullt och tidigt förebyggande arbete och att mäns och killars delaktighet i dessa är avgörande för att skapa en hållbar förändring. En målsättning i strategin är att alla unga ska nås av universellt våldsförebyggande insatser. Unga är överrepresenterade bland både offer och förövare och starka normer kring hur killar och tjejer förväntas vara är en del av problemet. Därför är barn- och ungdomsperspektivet tillsammans med genusperspektivet viktigt i det förebyggande arbetet.

I regeringens nationella brottsförebyggande program 2016/17 betonas vikten av satsningar med fokus på att motverka *brottslighetens grundorsaker* och skapa förutsättningar för ett *långsiktigt och uthålligt brottsförebyggande arbete inom alla samhällssektorer*. Programmet belyser att arbetet behöver utföras mer strukturerat och kunskapsbaserat och framhåller några huvudperspektiv:

- Jämställdhets-, barnrätts- och ungdomsperspektiv
- Förebyggande arbete med fokus på brottslighet
- Social och situationell brottsprevention/förebyggande arbete i preventionsnivåer

Så här ser arbetet ut idag i Västerås

Arbetet med En kommun fri från våld har fortsatt efter projektidens avslut. Efterfrågan på metoder och stöd i arbetet kring våldprevention har formligen exploderat. Från att arbetet startade på en gymnasieskola så är nu en mängd verksamheter och aktörer involverade i arbetet. Detta metodutvecklingsarbete har växt fram underifrån utifrån reella behov och bygger på bästa tillgängliga kunskap om effektiva våldsförebyggande metoder med genusperspektiv.

Organisation

Styrgrupp

Styrgruppen består av funktioner med beslutsfattande mandat inom sina respektive verksamhetsområden; Fritid och Förebyggande, Gymnasie- och vuxenutbildning, Grundskoleverksamheten, Stadsledningskontoret, Förebyggarcentrum samt Individ och familj. Samordnaren deltar också på styrgruppsmötena. Fler personer kan adjungeras in vid behov.

Samordnare

Samordnaren tillhör organisatoriskt Förebyggarcentrum inom Fritid och Förebyggande (KIFF). Uppdraget innebär att driva och samordna gemensamma processer för att nå uppställda mål. Exempel på dessa arbetsuppgifter är att samordna aktörer som möter barn/unga, utveckla samverkan och långsiktiga strukturer, sammankalla och leda möten, föra olika former av dokumentation samt stödja implementeringen av programverksamheterna Mentors in Violence Prevention (MVP), Agera

Tillsammans och Åskådarutbildning. Vidare ingår att stödja och stimulera utvecklingsarbete som stödjer förändringsidéer inom såväl skola som verksamheter inom kultur, fritid och föreningsliv. Samordnaren bereder också ärenden till styrgrupp med beslutsunderlag, är föredragande och avrapporterar till styrgruppen.

Projektgrupp

Projektgruppen träffas efter behov för att ge ett aktivt brett stöd till samordnaren. Deras funktion är även att koordinera utvecklingsarbetet inom sina respektive verksamhetsområden. I projektgruppen byggs kunskap och kapacitet kring En kommun fri från våld. Deltagarna är medarbetare från fritid och förebyggande, gymnasieskolan, grundskolan, individ och familj samt föreningen here4U.

Verksamheter och aktörer 2019

17 grundskolor (varav 3 friskolor) arbetar aktivt med En kommun fri från våld genom MVP och/eller Agera tillsammans. 9 grundskolor (varav ingen friskola) har utbildad personal men har inte kommit igång med arbetet i skolklasser än.

3 gymnasieskolor (varav 1 friskola) arbetar aktivt med En kommun fri från våld genom MVP. 5 gymnasieskolor (varav 3 friskolor) har utbildad personal men har inte kommit igång med arbetet i skolklasser än.

3 fritidsgårdar och klubbar har utbildad personal och arbetar aktivt med de olika programmen, ibland tillsammans med grundskolan.

Övriga verksamheter och funktioner: förebyggarcentrum, Bäckby bibliotek, familjecentrum, here4U, VSK bandy, Inkluderingssteam skola (INT), fältande socialsekreterare, polisen (1 kommunpolis och 2 områdespoliser), Västerås stads Samordnare mot våld i nära relationer (ViR),

Elev- och lärarassistent-studenterna på Västerås Folkhögskola VT-18 (ca 20 st), Tjejjouren Ronja, 4 folkhälsovetare (praktikanter på Förebyggarcentrum och Here4U), Mimer Bostad AB.

Utbildningar planeras under året även för: Västerås stads ANDT-samordnare, Förskolan Nasse, (Bäckby), KRIS, Västerås Folkhögskola, Skiljebo SK och BVC Bäckby.

Totalt har ca 140 MVP/AT-ledare utbildats och ca 150 har genomgått Åskådarutbildningen tom februari 2019.

Inriktning 2019

Utbildning för chefer och politiker. Behov finns också att utbilda fler egna utbildare. Ambitionen är att vi kan utbilda medarbetare i steg 3 utbildning, så att vi kan bli helt självförsörjande vad gäller att utbilda. Målet är också att

öka antalet MVP-ledare och Åskådaransatsen-utbildade med minst 60 personer under 2019.

Strukturer för uppföljning behöver tas fram. Exempelvis att initiera och sammanställa enkäter/utvärderingar, möjliggöra nätverk, arrangera boosterträffar för påfyllnad och erfarenhetsutbyte.

Metodutveckla kring heder, rasism och porr. Detta sker i samarbete med riksorganisationen MÄN genom att utöka MVP-utbildningarna innehållsmässigt med metodmaterial om heder, rasism och porr. En särskild arbetsgrupp är tillsatt med representation från Individ och familj, INT och Förebyggarcentrum.

Stärka stadsdelar *och* skola. En struktur för det fortsatta implementeringsarbetet ska utgå från ett helhetstänk i linje med KIFF:s nya uppdrag kring kommun- och stadsdelsarbetet och Hela Kommunen-ansatsen: ökad samverkan mellan skola och lokalsamhälle (skapa strukturer för ökad samhandling mellan skola och övriga aktörer i stadsdelarna). City kommer också vara ett fokusområde.

Finansiering

De mest involverade kommunala verksamhetsområdena (gymnasieskolan, grundskolan och fritid och förebyggande) var från början eniga om att detta arbete var ett metodutvecklingsarbete som skulle ske inom befintlig ram. Utifrån den stora efterfrågan och behov som fanns i de olika verksamheterna, nationella och lokala mål samt den allmänna samhällsutvecklingen blev det till slut ohållbart.

För att klara av att arbeta tillsammans med en modell för hållbar och samordnad våldsprevention krävdes en resurs som samordnade och utvecklade arbetet. Därför inrättades en samordningsfunktion 2017 trots att finansiering saknas. Alternativet hade varit att lägga ner arbetet. Samordningsfunktionen har därefter förlängts årsvis. Årskostnaden är 1 Mkr inklusive verksamhetspengar (utbildningar, material mm). Verksamhetsområdena har betalat 1/3 var av dessa kostnader, under 2018 finansierades arbetet med Delmos-pengar.

Finansieringen är kortsiktig och bygger på att nuvarande verksamhetschefer inom skolan och Fritid och förebyggande har valt att prioritera detta viktiga arbete och dessutom samfinansiera detta med befintliga medel. En långsiktig finansiering är nödvändig för att fortsätta arbetet med En kommun fri från våld.

Kultur-, idrott- och fritidsförvaltningen
Åsa Sundgren Häggberg
Epost: asa.sundgren.haggberg@vasteras.se

Kopia till
Kommunstyrelsen

Nämnden för idrott, fritid och förebyggande

Tjänsteutlåtande - Remiss - Motion från (V) om att samordna arbetet med jämställdhet och våldsprevention

Förslag till beslut

Nämnden för Idrott, Fritid och Förebyggande föreslås besluta att anta yttrandet till Kommunstyrelsen angående Motion från Vänsterpartiet om att samordna arbetet med jämställdhet och våldsprevention.

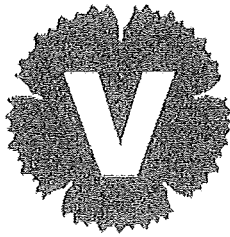
Ärendebeskrivning

Västerås Stad har sedan 2015 arbetat med en modell för ett samordnat och systematiskt våldspreventivt arbete med barn och unga inom skola och lokalsamhälle. Modellen heter En kommun fri från våld och bygger på bästa tillgängliga kunskap om effektiva våldsförebyggande metoder med genusperspektiv. Inriktningen att samla aktörer och viktiga vuxna som möter barn och unga inom skolan och i lokalsamhället, stämmer väl överens med visionen Västerås 2026 om att stadens vuxna medborgare tar ett gemensamt ansvar för barn och ungas uppväxtvillkor. Modellen är kunskapshöjande och beteende-förändrande och bygger på evidensbaserade förändringsstrategier förpackade i tre metoder. Effekten av det våldspreventiva arbetet inom En kommun fri från våld har bäring på alla typer av våld.

En förvaltningsgemensam organisation och en samordnarfunktion finns men finansieringen är kortsiktig och bygger på att nuvarande verksamhetschefer inom skolan och Fritid och förebyggande har valt att prioritera detta viktiga arbete och dessutom samfinansiera detta med befintliga medel. Däremot saknas en långsiktig finansiering för arbetet vilket är nödvändigt för att fortsätta arbetet med En kommun fri från våld.

Beslutsmotivering

Sedan 2015 arbetar staden med ett samordnat och systematiskt våldspreventivt arbete med barn och unga inom skola och lokalsamhälle. En förvaltningsgemensam organisation och en samordnarfunktion finns. Däremot saknas en långsiktig finansiering för arbetet vilket är nödvändigt för att fortsätta arbetet med En kommun fri från våld.

Motion till Västerås kommunfullmäktige

Samordna arbetet med jämställdhet och våldsprevention

Våld är ett av våra största jämställdhetsproblem. Var femte vuxen kvinna i Sverige har någon gång i sitt liv utsatts för allvarligt sexuellt våld. Därför är en av de viktigaste feministiska frågorna att bekämpa mäns våld mot kvinnor och destruktiva maskulinitetsroller.

Västerås stads jämställdhetspolicy har väldigt ambitiösa mål:

- att skapa förutsättningar för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Västerås ska bli en jämställd kommun.
- att avskaffa stereotypa könsroller, vilket är avgörande för att uppnå jämställdhet.
- att kommunen ska vara en pådrivande aktör i jämställdhetsarbetet och främja jämställdhet inom organisationen och i samhället i stort.

Menar vi allvar med jämställdhetspolicyns övergripande mål att Västerås ska bli en jämställd kommun behöver vi också ge rätt förutsättningar för arbetet. I dagsläget saknas en övergripande och ledande funktion för jämställdhet och våldsprevention i Västerås stad.

Västerås stad har goda erfarenheter från samarbetet med organisationen Män och projektet "En kommun fri från våld". Där har ett evidensbaserat utbildningsprogram tagits fram som i första hand har används i skolan. Det är fullt möjligt att ta erfarenheter från programmet till hela kommunen men det behövs en funktion som har det övergripande ansvaret.

Vi behöver stärka det långsiktiga och hållbara jämställdhet- och våldspreventionsarbetet. Hela kommunen behöver jobba med våldsprevention och jämställdhet. Inte bara enskilda projekt i skolan eller inom socialförvaltningen. Västerås stad behöver en beständig motor som jobbar förvaltningsövergripande på ledningsnivå.

Vänsterpartiet föreslår kommunfullmäktige att besluta:

– Att tillsätta en tjänst med uppdraget att driva och samordna stadens förebyggande arbete med ett övergripande ansvar för jämställdhet och våldsprevention i Västerås Stad.

Anna Maria Romlid
Anna Maria Romlid

Olle Kvarnryd
Olle Kvarnryd

Lars Nordin

Lars Nordin

Hawar Asaiesh
Hawar Asaiesh

Victoria Bagi
Victoria Bagi

Västerås 2018-11-08